

NOVAS PENZOL

Número 23 - novembro de 2020

MARÍA DO CARME KRUCKENBERG: UNHA VOZ LIBRE

María do Carme Kruckenberg Sanjurjo (Vigo, 1926–2015). Escritora pertencente á Promoción de Enlace, cultiva especialmente a poesía, mais tamén a narrativa, colabora como articulista na prensa e realiza guións para programas radiofónicos. Persoa de formación autodidacta, adquire unha riquísima cultura e o dominio de varias linguas. Mercedes Queixas, a súa biógrafa, no *Álbum das mulleres* do Consello da Cultura Galega, defínea como muller lúcida e pioneira, rebelde e contestataria.

Os seus varios lugares de residencia, aínda que Vigo fose para ela sempre o fogar de referencia, e as súas viaxes formaron unha personalidade e unha cultura cosmopolita e permitíronlle establecer amizade cos escritores galegos do seu tempo, como Manuel María, Luz Pozo ou Xosé Mª Álvarez Blázquez, cos galegos no exilio en Arxentina como Castelao, Arturo Cuadrado, Lorenzo Varela ou Luís Seoane, con escritores arxentinos como Miguel Ángel Asturias, Gloria Alcorta e Jorge L. Borges e con escritores da Xeración do 27 como Vicente Aleixandre, Dámaso Alonso e Gerardo Diego.

O valor da súa obra e o seu compromiso fóronlle recoñecidos con diversos premios e homenaxes. Por exemplo: Viguesa Distinguida (1994), Premio Alecrín (1997), Medalla de Galicia (1998), Medalla Castelao (2002), Socia de Honra da AELG (2006), Premio Laxeiro (2011).

Trala súa morte, a súa filla Cristina fixo doazón á Fundación Penzol do seu arquivo, no que se pode seguir de maneira metódica e minuciosa o proceso de elaboración das súas obras.

Con este número 23 de *Novas Penzol* queremos dar a coñecer os fondos bibliográficos e de arquivo que de MCK e sobre ela hai na Biblioteca Penzol e a Biblioteca Fernández del Riego e nos Arquivos Penzol e Fernández del Riego e facer, así mesmo, un merecido recoñecemento á súa personalidade e á súa obra no quinto aniversario do seu pasamento.

Agradezo a colaboración do persoal da Fundación Penzol e de Mª Dolores Cabrera na elaboración deste boletín.

Saúdos cordiais
Silvestre Gómez Xurxo
Responsábel de Novas Penzol

Fotografía, cortesía de
Paco Vila Barros (2005)

BIBLIOTECA PENZOL E BIBLIOTECA FERNÁNDEZ DEL RIEGO
MARIA DO CARME KRUCKENBERG, AUTORA
 monografías

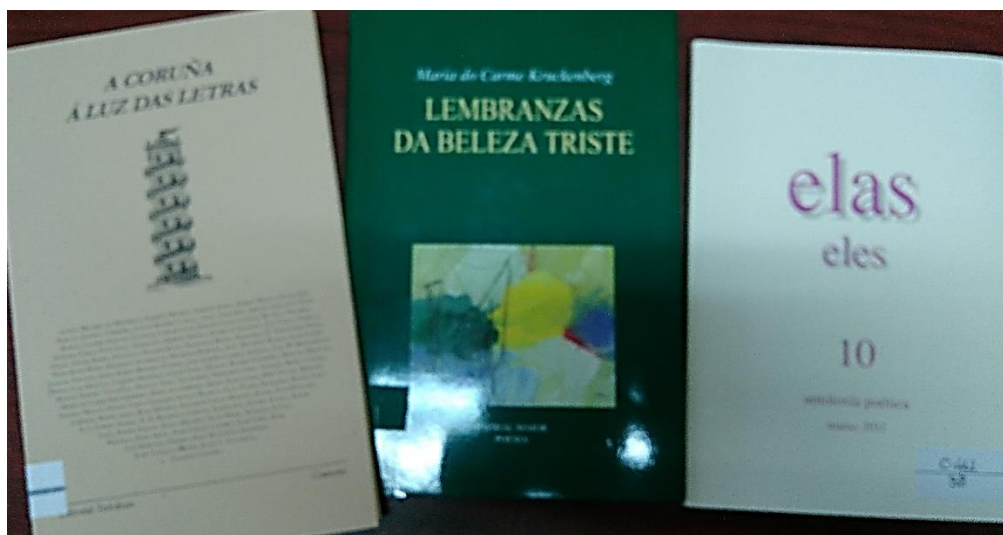
- Las palabras olvidadas**/ M^a del Carmen Kruckenberg. Buenos Aires: [s. n.], 1953. Sign.: C-1/18.
- Los parajes inmóviles**/ M^a del Carmen Kruckenberg. Vigo, 1956 (Vigo: Noroeste). Sign.: C-3/1.
- Cantigas do vento**/ M^a del Carmen Kruckenberg. Vigo: Alba, 1956 (Alba; 5). Sign.: 20/224.
- Rumor de tempo**/ Mª C. Kruckenberg. Vigo: Gráficas Noroeste, 1957. Dedicatoria autógrafa da autora. Sign.: RPL-1682.
- Poemas inevitables**/ M^a del Carmen Kruckenberg. Vigo: Imp. Faro de Vigo, 1960. Sign.: 19/408.
- Canaval de ouro**/ M^a del Carmen Kruckenberg. Vigo: 1962 (Talleres Gráficos de Faro de Vigo). Sign.: 39/184
- Canaval de ouro**/ M^a del Carmen Kruckenberg. Vigo: 1962 (Talleres Gráficos de Faro de Vigo). Exemplar n. 7 dunha tirada de 100. Sign.: 39/155.
- Poemas y canciones de aquí y de allí**/ M^a del Carmen Kruckenberg. Bilbao: Alrededor de la mesa, 1962. Dedicatoria autógrafa da autora. Sign.: FR-87/64.
- Tauromaquia en línea y verso**/ María del Carmen Kruckenberg. Vigo: María del Carmen Kruckenberg, 1964 (Vigo: Noroeste). Dedicatoria da autora a C. E. Ferreiro. Sign.: 18/39.
- El Nieto de la sirena**/ María del Carmen Kruckenberg; dibujos originales de Mª Victoria de la Fuente. Vigo: Faro de Vigo, 1968. Sign.: 54/134.
- Memoria de mi sueño**/ María del Carmen Kruckenberg. Vigo, 1969 (Industrias Gráficas Noroeste). Sign.: FR-87/186.
- A sombra ergueita**/ M^a del Carmen Kruckenberg Sanxurxo. Vigo: 1976 (Vigo: Noroeste). Sign.: 28/60.
- Cantigas para un tempo esquencido**/ María do Carme Kruckenberg; prólogo de Xesús Alonso Montero. Sada: Ediciós do Castro, 1986. Sign.: 32/192.

- Os poetas de Vigo cantan en homenaxe a súa cidade**/ Xesús Elías Quiroga... et alii; idea e realización, M^a do Carmo Kruckenberg. Vigo: Concello, Concellería de Cultura, 1989. Sign.: 30/293.
- Baiona Horizonte Atlántico**: [catálogo]/ Antón Goyanes; M^a do Carme Kruckenberg; texto, Alberto González Alegre. Vigo: Galería Abel Lepina, 1990. Sign.: C-439/6.
- Ardora**/ M^a do Carme Kruckenberg. En *Baiona horizonte atlántico*/ Carlos Oroza ... et alii; Din Matamoro ... et alii. Vigo: Ecovigo, 1992; p. 53 -54. Sign.: FR-62/77.
- Poemas**/ Kruckenberg Sanxurxo, María del Carmen. En *América na poesía galega*/ Maximino Cacheiro Varela. A Coruña: Deputación provincial, 1992. Sign.: 34/101.
- Aínda non aprendín (e outros poemas)**/
María do Carme Kruckenberg. En *Palabra de muller*/ editora, Helena Pérez
coordinación literaria, Mª Camino Noia;
fotografía, Celina Ramos; ilustradoras, Menchu Lamas, Berta Álvarez Cáccamo, María de Felipe. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1992; p. 30-33. Sign.: 25/148.
- Rosalía de Castro en tres tempos**/ María do Carme Kruckenberg. En *Daquelas que cantan: Rosalía na palabra de once escritoras galegas*: Cincuentenario da Fundación Rosalía de Castro/ Pura Vázquez...et alii. Padrón: Patronato Rosalía de Castro, 1997; p. 20-23. Sign.: 46/114.
- M^a do Carme Kruckenberg e tres poetas medievais da Ría de Vigo: once cantigas de hoxe en homenaxe ás once de onte**/ M^a do Carme Kruckenberg ; once cantigas de Martín Codax, Mendiño, Johán de Cangas; limiar de Xesús Alonso Montero. Vigo: Unión Comarcal de Comisións Obreiras, 1998. Sign.: 41/229.
- Cantiga derradeira a Federico García Lorca**/ María del Carmen Kruckenberg. En *Os poetas de Galicia cantan a García Lorca: coroa literaria para Federico contra a súa morte*/ edición, estudo e notas de Xesús Alonso Montero. Santiago de Compostela: Concello, 1998; p. 37. Sign.: 45/154.
- A F. García Lorca**/ María del Carmen Kruckenberg. En *Os poetas de Galicia cantan a García Lorca : coroa literaria para Federico contra a súa morte*/ edición, estudo e notas de Xesús Alonso Montero. Santiago de Compostela: Concello, 1998; p. 45. Sign.: 45/154.
- María Xosé Queizán**/ María do Carme Kruckenberg. En *Viguísimos*/ Xurxo Lobato. A Coruña: Fundación Caixa Galicia, 1998; p. 96. Sign.: VIG-140
- Historias na memoria**/ M^a do Carmo Kruckenberg; debuxos Antón Goyanes; limiar Mª Camiño Noia. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, 1999. Sign.: C-101/27.
- Jazz espido**/ María do Carme Kruckenberg; debuxos de Eva Lloréns. Sada: Edicións do Castro, 1999. Sign.: 41/324.
- O meu recordo de Castelao: (catro cartas inéditas e unha postal)**/ María do Carme Kruckenberg. En *Castelao na Galiza do século XX: Actas do Simposio: (Universidade da Coruña – O Castro (Sada), 25-27 de Novembro de 1999)*/ Ed. de Manuel Ferreiro e Xosé Ramón Freixeiro Mato. A Coruña: Asociación Sócio-Pedagóxica Galega: Departamento de Filoloxías Francesa e Galego-Portuguesa da Universidade da Coruña, D.L. 1999; p. 211-217. Sign.: 40/52.
- Tempo de América**/ M.^a do Carme Kruckenberg. En *Os escritores galegos e Iberoamérica: ciclo de conferencias impartidas na Facultade de Filoloxía da Universidade de Vigo*/ editor e limiar Maximino Cacheiro

- Varela. Vigo: Universidade de Vigo, Departamento de Filoloxía Española, 2000; p. 82-98. Sign.: 44/321.
- Obra poética case completa 1953-1999**/ M^a do Carme Kruckenberg. Sada: Edicións do Castro, 2000. Dedicatoria autógrafa da autora Avelino Pousa Antelo. Sign.: 154/249.
 - Jazz espido**/ poemas, M^a do Carme Kruckenberg; debuxos, Eva Lloréns. A Coruña: 2000 (Sertrico). Exemplar n. 142 dunha tirada de 250. Sign.: 58/35.
 - Daquela había un rumor**/ M^a del Carmen Kruckenberg. En *Muller e mar: antoloxía poética*/ Ana Abelenda Vázquez... et alii; ilustracións, Xulio Fernández Argüelles. A Coruña: Deputación Provincial da Coruña, 2001; p. 44. Sign.: 49/88.
 - Castelao, cartas ós amigos, e na miña memoria**/ M^a do Carme Kruckenberg. En Congreso sobre Castelao: actas do congreso realizado pola Dirección Xeral de Promoción Cultural en Rianxo, dos días 25 ó 29 de xaneiro de 2000. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, Consellería de Cultura, Comunicación Social e Turismo, 2001; p. 229-242. Sign.: 42/236.
 - Elas. 2, Antoloxía poética**/ poemas, M^a do Carme Kruckenberg, Carmen Panero, Xela Arias; debuxos Antón Goyanes. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, 2003. Sign.: 14/237.
 - Lembranzas da beleza triste**/ M^a do Carme Kruckenberg. A Coruña: Espiral Maior, 2003. Dedicatoria autógrafa da autora. Sign.: FR-47/327.

- Os compromisos en Antón Avilés**/ M^a do Carme Kruckenberg. En *Congreso sobre Avilés de Taramancos: actas do congreso realizado pola Dirección Xeral de Promoción Cultural en Noia os días 3, 4 e 5 de abril de 2003*. Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, Consellería de Cultura, Comunicación Social e Turismo, 2003; p. 37-41. Sign.: 154/192.
- Homenaxe**/ M^a do Carme Kruckenberg. En *Avilés de Taramancos: homenaxe*/ edición, Tucho Calvo. A Coruña: La Voz de Galicia, 2003; p. 58-59. Sign.: 14/278.
- Memoria de Antonio Machado**/ María do Carme Kruckenberg. En *23 poetas galegos cantan a don Antonio Machado*/ prólogo de Xesús Alonso Montero. Poio: Litoral das Rías, 2004; p. 67. Sign.: 152/90.
- Elas. 3, Antoloxía poética**/ poemas, M^a do Carme Kruckenberg, Marica Campo, Yolanda Castaño; debuxos, Mercedes Lence. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, 2004. Sign.: 26/441.
- Luz para un novo amencer**/ M^a do Carme Kruckenberg; pinturas de Mercedes Lence. Sada: Edicións do Castro, 2004. Sign.: C-407/21.

- Cantos do sexto Dalai-Lama**/ Tsángs-Dbyangs-Rgya-Mtsó; traducción y notas de M^a do Carme Kruckenberg. Ferrol: Sociedade de Cultura Valle-Inclán, 2004. Exemplar n. 29 dunha tirada de 50. Sign.: 143/133.
- Vencerse é cousa de se tratar**/ M^a do Carme Kruckenberg. En *Xela Arias, quedas en nós*/ edición Valentín Arias. Vigo: Edición Xerais de Galicia, 2004; p. 165-183. Sign.: 142/156.
- O escritor na Galiza, presente e futuro: mesa redonda**/ Xurxo Souto, María do Carme Kruckenberg, Henrique Rabuñal. En *Escrita contemporánea: Congreso XXV aniversario da Asociación de Escritores en Lingua Galega*. Vigo: AELG, 2005; p. 25-32. Sign.: 57B/25
- Eu sei que se morre** (e outros poemas)/ María do Carme Kruckenberg. En *Amor en feminino: antoloxía das poetas galegas: de Rosalía á Xeración dos 80*/ sel., Maximino Cacheiro Varela. A Coruña: Baía, 2006; p. 37-46. Dedicatoria autógrafa do seleccionador. Sign.: FR3-35/105.
- Elas. 5, Antoloxía poética**/ poemas, M^a do Carme Kruckenberg, Ana Romaní Blanco, homenaxe María Mariño Carou; debuxos, Gonzalo Suárez. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, 2007. Sign.: C-290/8.
- Elas. 7, Antoloxía poética**/ M^a do Carme Kruckenberg ... et alii; debuxos, Gonzalo Suárez. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, Secretaría da Muller, 2008. Sign.: C-447/5.
- A Coruña**/ María del Carmen Kruckenberg Sanxurxo. En *A Coruña, á luz das letras*/ Afonso Becerra de Becerreá ... et alii. Oleiros: Trifolium, 2008; p. 94. Sign.: 134/134.
- Laxeiro, punto**/ de María do Carme Kruckenberg. En *Encontros con Laxeiro*/ Xosé Neira Vilas. Vigo: Ir Indo, 2009; p. 119-120. Sign.: 136/187.
- Poemas**/ María do Carme Kruckenberg. En *Manuel María: literatura e nación: Actas do Congreso "Manuel María: literatura e nación": (A Coruña, 3-5 de Novembro de 2005)*/ edición de María Pilar García Negro, Diego Pardo Amado. A Coruña: Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións, 2009; p. 353-356. Sign.: 136/199.
- Elas. 8, Antoloxía poética**/ M^a do Carme Kruckenberg, Francisco Castro, Luz Pozo Garza; debuxos, Gustavo Kruckenberg. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, 2009. Sign.: C-432/21.
- Elas. 9, Antoloxía poética**/ M^a do Carme Kruckenberg ... et alii; debuxos, Julián Hernández. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, 2010. Sign.: C-432/1.
- A Voz da auga: primavera, verán, outono, inverno**/ M^a do Carme Kruckenberg. Cangas do Morrazo: Barbantesa, 2010. Sign.: 144/243.
- Elas. 10, Antoloxía poética**/ M^a do Carme Kruckenberg ... et alii; debuxos, Gonzalo Suárez. Vigo: Unión Comarcal de CC.OO. de Vigo, Secretaría da Muller, 2011. Sign.: C-461/38.
- O morto asasinado e outros contos**/ Mª C. Kruckenberg; edición e introdución Mercedes Queixas Zas. Vigo: Galaxia, 2017. Sign.: 152/248.

BIBLIOTECA PENZOL E BIBLIOTECA FERNÁNDEZ DEL RIEGO
MARIA DO CARME KRUCKENBERG, AUTORA
prólogos, traducións

González Martín, Gerardo

-*A cidade dos mortos: Pereiró 1898-1998*/ González Martín, Gerardo, Francisco Pablos e Bernardo M. Vázquez Xil (Lalo); poesía-limiar de María do Carmo Kruckenberg; fotografías de Jorge Lens. Vigo : Concello, Concellería de Sanidade e Benestar Social, 1998. Sign.: 54/213.

BIBLIOTECA PENZOL E BIBLIOTECA FERNÁNDEZ DEL RIEGO
MARIA DO CARME KRUCKENBERG, AUTORA
artigos en revistas

En **ALBA**. Ed. facs. Sign.: SL-R-99

-Dos poemas de "Los parajes inmóviles". N. 15.

En **CLAVE ORIÓN**. Sign.: RG-421.

-Cando marche. N. 12/15 (2005/2009); p. 299-300.

En **EL EXTRAMUNDI Y LOS PAPELES DE IRIA FLAVIA**. Sign.:FR-R-27

-La Piedra, el arte y la poesía. Ano 10, n. 40 (inv. 2004); p. 35-39.

En **FESTA DA PALABRA SILENCIADA**. Sign.: RG-480

-Eva Lloréns/ M^a do Carmo Kruckenberg. N, 19 (2004); p. 99.

En **GALEGOS**. Sign.: RG-631

-Laxeiro, preto de nós = Laxeiro, cerca de nosotros. Galegos. N. 1 (2008); p. 61-62.

En **NÓ**. Sign.: RG-229/3

-Poemas de Ts'angs-dbyangs-rgya-mtsó, sexto Dalai-Lama/ Tsáangs-Dbyangs-Rgya-Mtsó Dalai Lama VI, introdución, versión e notas de M^a do Carmo Kruckenberg. N. 2 (inverno 1987); p. 46-48.

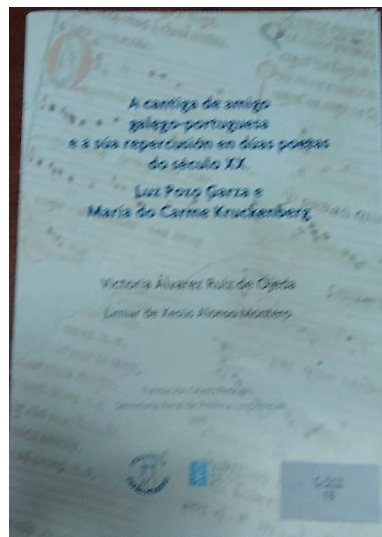
En **PAPELES DE SON ARMADANS**. Sign.: FR-R-501

-Cantiga derradeira a Federico García Lorca. Ano 3, t. 11, n. 32-33 (nov.-dec. 1958); p. 320-321.

-Cantos del sexto Dalai-Lama. N. 147 (xuñ. 1968).

BIBLIOTECA PENZOL E BIBLIOTECA FERNÁNDEZ DEL RIEGO
OBRAS SOBRE MARÍA DO CARME KRUCKENBERG
 monografías

- M^a del Carmen Kruckenberg**/ Xesús Alonso Montero. En *Galegos na escaleira*/ Xurxo Lobato. A Coruña: Fundación Caixa Galicia, 1995; p. 72. Sign.: 22/184.
- Mª Carme Kruckenberg**/ Camino Noia. En *Vigússimos*/ Xurxo Lobato. A Coruña: Fundación Caixa Galicia, 1998; p. 67. Sign.: VIG-140.
- A Cantiga de amigo galego-portuguesa e a súa repercusión en dúas poetas do século XX, Luz Pozo Garza e María do Carme Kruckenberg**/ Victoria Álvarez Ruiz de Ojeda; limiar de Xesús Alonso Montero. Trasalba: Fundación Otero Pedrayo; Santiago de Compostela: Xunta de Galicia, Secretaría Xeral de Política Lingüística, 2019. Sign.: C-512/18.
- Vivir, unha aventura irrepitíbel: biografía de María do Carme Kruckenberg**/ Mercedes Queixas Zas. Vigo: Galaxia, 2011. Sign.: 140/89.

BIBLIOTECA PENZOL E BIBLIOTECA FERNÁNDEZ DEL RIEGO
ARTIGOS SOBRE MARÍA DO CARME KRUCKENBERG
 revistas

En **ANDAINA**. Sign.: RG-502.

-*María do Carme Kruckenberg, ferida de amor estaba*/ Tareixa Navaza González.
 N. 20 (mar. 1990); p. 31-34.

En **CLAVE ORIÓN**. Sign.: RG-421.

-*Outra canción con letra de María do Carme Kruckenberg* Aurora López López. N. 12/15 (2005/2009);
 p. 297-298.

En **FESTA DA PALABRA SILENCIADA**. Sign.: RG-480.

-*Conversas con M^a do Carmen Kruckenberg*/ Entrevista de Marga Romero. N. 18 (2003); p. 65-66.

En **GALEGOS**. Sign.: RG-631

-*María do Carme Kruckenberg, a voz cosmopolita, culta e libre da poesía galega* = María do Carme Kruckenberg, la voz cosmopolita, culta y libre de la poesía gallega/ Entrevista de Xosé Ramón Fandiño.

N. 6 (2009); p. 22-31.

En **GRIAL**. Sign.: SL-R-3

-*Vivir para escribir*/ Mercedes Queixas Zas. N. 227 (xul.-set. 2020); p. 100-103.

ARQUIVO PENZOL
materiais de arquivo de María do Carme Kruckenberg

NOTA: O fondo de arquivo de María do Carme Kruckenberg está en proceso de catalogación. As referencias que damos para a localización de documentos son provisionais.

Acto de sinatura da doazón dos documentos de arquivo de María do Carme Kruckenberg á Fundación Penzol. Vigo, 19 de nov. de 2015

Carpeta 1:

-*Cantares de mi silencio*. Poemario manuscrito e mecanoscrito (1977-1978).

Carpeta 2:

-*Cantigas de amigo e de amor* (1985).

-*Cantiga derradeira a Federico García Lorca*. Manuscrito (1958).

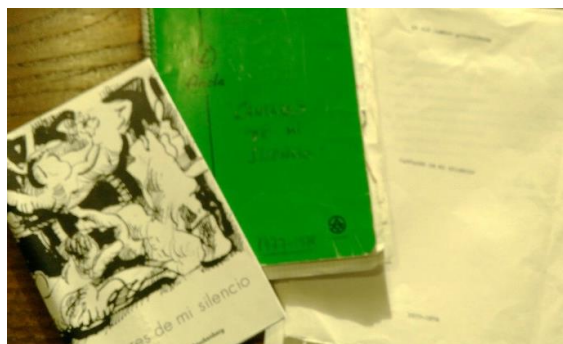
-*4 cantigas ao País Basco*. Manuscrito (1964).

-*12 cantigas de amigo a Ramón G. Sierra do Pampillón*. Manuscrito (1967-1971).

-*7 cantigas pras 7 cantigas de Martín Códax*. Manuscrito (1983-1984).

-*1 cantiga pola paz*. Manuscrito (1985).

-*De amor* (tachado: "Outras cantigas de amigo e"). Manuscrito (1985).

-*Cantigas pra un tempo esquecido*. Poemario manuscrito e mecanoscrito. Copia do prólogo manuscrito de Xesús Alonso Montero: *Palabras para un libro de cantigas de boxe*. (1985).

Carpeta 3:

-*Lembranzas da beleza triste*. Poemario manuscrito (2000-2001), mecanoscrito e dixitalizado (2000-2002). Tarxeta dunha velada poética en honra de MCK.

Carpeta 4:

-*11 cantigas de amigo para as 11 cantigas dos troveiros Martín Códax, Mendiño e Xoán de Cangas*. Manuscrito (1998).

-*Tres poetas medievais da ría de Vigo*. Portada e cinco poemas manuscritos; mecanoscrito do poemario completo e mais do limiar de Xesús Alonso Montero (1998).

Carpeta 5:

-*Poemas sen resposta*. Poemario manuscrito e mecanoscrito auto-corrixido (1997).

Carpeta 6:

-*Historias na memoria*. Conxunto de sete relatos manuscritos e auto-corrixidos; mecanoscrito e mais limiar de Camiño Noia e texto maquetado da autora en proba de edición. Probas dos debuxos de Antón Goyanes, limiar de Xosé Manuel Fernández Pérez e de Mª Teresa Fernández Piñeiro (1999).

Carpeta 7:

-*Rumor de tempo*. Poemario manuscrito e mecanoscrito con rexistro do Ministerio de Información autorizando a súa publicación (1953-1957).

Carpeta 8:

-*Alegoría do ensoño ferido*. Poemario manuscrito con biografía da autora para a edición; mecanoscrito do orixinal e do limiar de Ramiro Fonte (1991).

Carpeta 9:

-*Las palabras olvidadas*. Poemario manuscrito e mecanoscrito, presentado como “Primera versión de los tres poemas: *Las palabras olvidadas*” (1950).

Carpeta 10:

-*Poemas inevitables*. Poemario manuscrito e mecanoscrito en castelán con certificado de aprobación de publicación. Escrito en 1959 en Madrid e St Jean de Cap Ferrat. Orixinal manuscrito e mecanoscrito traducido para o galego, datado en Vigo en 1988, con mecanoscrito do prólogo de Xosé Mª Álvarez Cáccamo. Proba de imprenta da edición en galego con correccións de Marta Souto, técnica do SNL, e da propia MCK.

Carpeta 11:

-*Vivir, aventura irrepitable*. Poemario manuscrito. Un segundo manuscrito preséntase como “esta es una copia, en cierto modo corregida, del primer original”, con versión mecanoscrita (1994-1996).

Carpeta 12:

-*O enigma do segredo*. Poemario en proba de imprenta corrixida pola autora (2007-2009). Manuscrito de *Poema para Carlos de Blas* (2007). 5 poemas manuscritos (2009). Texto de Ana Romaní para a presentación do libro, datado en Santiago o 22/09/2011.

Carpeta 13:

-*Farol del aire*. Fotocopia do libro. Manuscrito e mecanoscrito de “As palabras” (2008).

Carpeta 14:

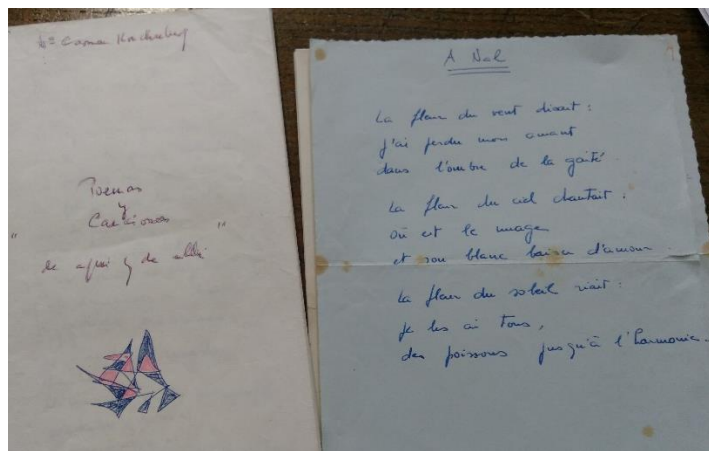
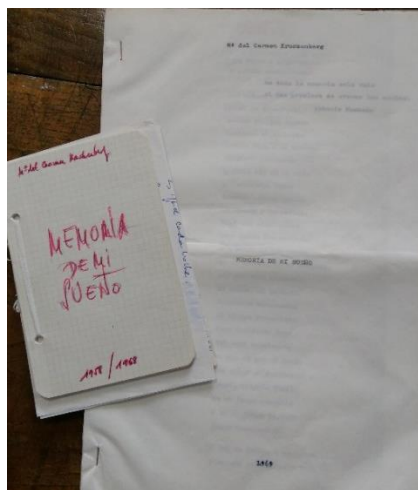
-*Poemas y canciones de aquí y de allí*. Poemario manuscrito coa listaxe da orde dos poemas; dous poemas traducidos ao francés (1959-1960).

Carpeta 15:

-*A Corozga*. Relato manuscrito e tres mecanoscritos (1997).

Carpeta 16:

-*Memoria de mi sueño*. Poemario manuscrito; cinco poemas soltos tamén manuscritos. Dúas mostras mecanoscritas e biografía da autora (1958-1968)

Carpeta 17:

-*20 poemas rescatados del olvido y una elegía a Chuca Pereda*. Poemario e prólogo mecanoscrito (1983); con tres poemas manuscritos con datas comprendidas entre 1949 e 1957 escritos entre Buenos Aires, Madrid e Vigo.

Carpeta 18:

-*Canaval de ouro*. Poemario manuscrito (1954), con versión mecanoscrita (1954-1956). Conxunto de poemas mecanoscritos numerados (1-51). Conxunto de poemas manuscritos (52-91). Dous poemas traducidos ao inglés cunha nota de “América” que explica esa tradución. Tres folios manuscritos de “Vocabulario” galego-castelán do poemario).

Carpeta 19:

-*O enigma do segredo*. Poemario mecanoscrito con 13 poemas manuscritos e 7 poemas dixitalizados; 1 disquete e 1 CD (2007-2008).

Carpeta 20:

-*Os límites do arreguizo*. Poemario manuscrito, un disquete e dúas copias dixitalizadas (2006-2007).

Carpeta 21:

-*Luz para un novo amencer*. Poemario manuscrito da edición en galego e en castelán; versión dixital da versión en galego e en castelán; tres disquetes e un CD; ilustración de Mercedes Lence para a tapa.

Carpeta 22:

-*As complexas mareas da noite*. Poemario con versión manuscrita e dixital; prólogo de Marita Vázquez de la Cruz en versión dixital (2004-2005); presentación de Victoria Iglesias (16/06/06); laudatio de Pilar García Negro do acto de entrega da Letra E por parte da AELG.

Carpeta 23:

-*A voz da auga*. Versión manuscrita das partes do “Outono” e “Inverno” (2010); versión dixital como proba de edición da “Primavera”, do “Verán” e do “Outono”; dous CD.

Carpeta 24:

-*A sombra ergueita*. Poemario manuscrito e dúas copias mecanoscritas (1966-1971). Orixinais das ilustracións de Laxeiro.

Carpeta 25:

-*Cancioneiro galaico-castellano XIV-XVI*. Manuscrito (1962).
 -12 *cantigas de amigo a Moncho G. Sierra do “Pampillón”*. Manuscrito (1971).

Carpeta 26:

-*Meditacións á beira da noite*. Dous manuscritos.
 -21 *poemas nun grido de luz*. Dous manuscritos.
 -*A voz da auga. Outono*. Manuscrito.
 -*Na procura da sorpresa. Inverno*. Manuscrito.

Orixinais das ilustracións de Laxeiro para *A sombra ergueita*

Carpeta 27:

-*Cantigas de amor y de amigo* (selección, limiar, notas e glosario de MCK). Mecanoscrito (1962).

Carpeta 28:

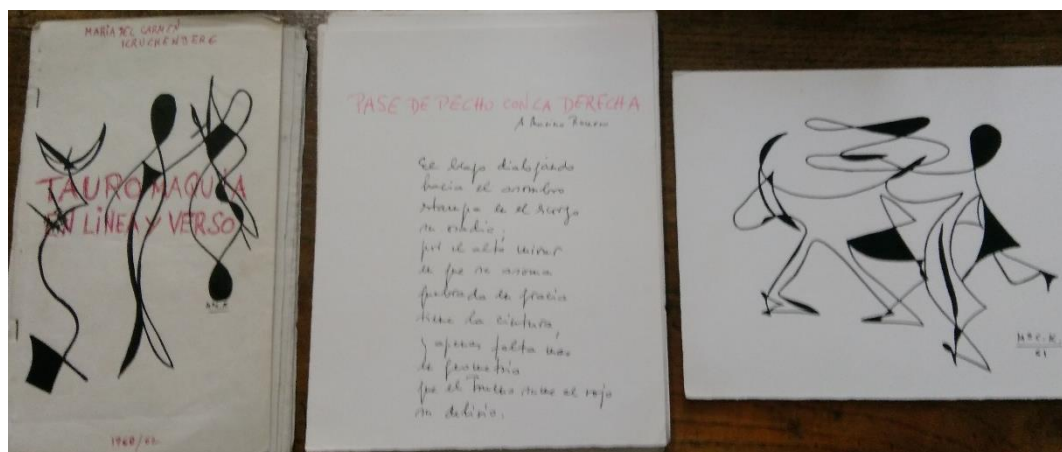
-*Anael, o vello deus do Mato Grosso*. Tres copias mecanoscritas (1990).

Carpeta 29:

-*O can da lúa*. Relato en tres copias manuscritas (2010).

Carpeta 30:

-*Tauromaquia en línea y verso*. Dous manuscritos. Copia da autorización de publicación do Ministerio de Información. Texto completo con poemas e debuxos da autora. *Apuntes de Toros* (sacados de diversos libros).

SEGUNDA ENTREGA DE MATERIAL DE ARQUIVO

CAIXA 1

Carpeta D-1:

-*Medalla Castelao a MCK* (2002). Contén documentación oficial, retallos de prensa e cartas de felicitación individuais e institucionais.

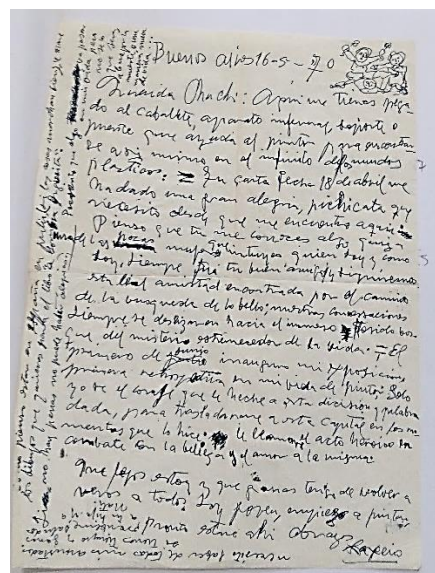
Carpeta D-2

-Documentos científicos e literarios:

- *Los parajes inmóviles*. Poemario mecanoscrito con autorización de publicación (1947-1951).
- *Cantigas do vento*. Poemario mecanoscrito con autorización de publicación (1947-1956).
- *Ardora*. Poemario manuscrito e texto impreso; ilustración da autora á acuarela (1990).
- *Jazx espido*. Poemario manuscrito; mecanoscrito e copia impresa; ilustracións de Eva Lloréns (1998).
- *La piedra, el arte y la poesía*. Mecanoscrito (2004). Separata de El Extramundi y los papeles de Iria Flavia coa súa publicación.
- *Jazx espido I e II*. Poemario manuscrito; copia impresa; ilustracións (2011).
- *J. Joyce: 13 poemas*. Tradución ao español. Manuscrito (1960) e copia dixital (2004).
- *R. M. Rilke: Trilogía española*. Tradución ao español. Manuscrito (1959); introdución de MCK e copia dixital (2007).
- *Ungaretti: La vida de un hombre; La alegría/ tradución ao español; manuscrito (1959). 20 poemas escogidos/ tradución ao español; manuscrito (1965).*
- *Cantos do sexto Dalai Lama*. Tradución; manuscrito con texto, nota explicativa e notas; mecanoscrito e copia impresa (Ca. 1960-2003).

CAIXA 2

1. Recortes de prensa sobre María do Carme Kruckenberg. 1948-1997. Exemplar de *Luzes de Galicia*, n. 3 (1986) co artigo de Xoaquín Agulla Pizcueta: *María do Carme Kruckenberg, un tempo esquencido*.
2. Recortes de prensa sobre María do Carme Kruckenberg. 1998-2001. Exemplar da revista *8 de marzo*, n. 40 (2001) coa entrevista de María Xosé Porteiro a MCK: *La memoria poética de un mujer precursora*.
3. Recortes de prensa sobre María do Carme Kruckenberg. (2002-2007).
4. Recortes de prensa sobre María do Carme Kruckenberg. (2008-2012).
5. Documentos individuais:
 - Certificado do acta de nacemento de Carme Kruckenberg, invitación á súa voda con Enzo Pusone, currículos, textos biográficos e respostas a cuestionarios. (1948-1962).
 - Mecanoscrito da entrada na Gran Enciclopedia Gallega: *Kruckenberg Sanjurjo, María del Carmen* de X. A. M. (Xesús Alonso Montero).
 - Manuscrito: *Entrevista para "Galegos"* (2009).
 - Correspondencia: contén cartas soltas, 35 unidades documentais, tratan principalmente da publicación da súa obra (1966-2010).

Carta de Laxeiro. B. Aires, 16/05/70

CAIXA 3

1. Documentos familiares: certificados, correspondencia, e recortes de prensa sobre os antecedentes familiares. (1947-2007).
2. Xustificantes de ingreso e libreta de contas. (2008-2012).
3. Homenaxes: felicitacións, correspondencia e recortes sobre premios e homenaxes a M. C. Kruckenberg. (1998-2001).
4. Asociación de Escritores en Lingua Galega: cartas e recortes de prensa. (1981-[2005]).
5. Concello de Vigo. Plan para a Igualdade de Trato das Mulleres de Vigo. Reunión sectorial de cultura: contén correspondencia. (1998).
6. Cartas, folletos e recortes de prensa sobre a participación de MCK en actividades socioculturais. (1966-2008).
7. Congreso *Castelao na Galiza do século XX*: inclúe copia do traballo presentado e fotocopias de cartas de Castelao a Francisco Lloréns que forman parte do mesmo. (1999).
8. Congreso Castelao: inclúe o traballo presentado. (2000).
9. Congreso Avilés de Taramancos: inclúe o traballo presentado. (2003).
10. Seminario Internacional *Creación, edición e crítica: poetas galegas e irlandesas*: inclúe o traballo presentado. (2008).
11. Fundación Rosalía de Castro. (2002).
12. Fundación de Vigueses Distinguidos.

CAIXA 4

1. *Os poetas de Vigo cantan en homenaxe a súa cidade*: inclúe traballos e 33 fotografías do encontro organizado por MCK (1988).
2. Notas (1946-2003). *Antoloxía de poetas que publicaron os seus primeiros libros en galego nos anos 1950*; manuscrito (1996).
3. Textos para discursos, conferencias e congresos. Manuscritos (1997-2007).
4. Artigos de prensa en Faro de Vigo (1992-1993). Figuran agrupados o impreso e o mecanoscrito de cada entrega.
5. Artigos e colaboracións en diferentes publicacións. Figuran manuscrito, mecanoscrito e impreso (1995-2008).

CAIXA 5

1. Poemas soltos. Inclúe unha carpeta formada a súa vez por outros tantos poemas soltos baixo o título *Copia dos meus libros para recitar*, onde tamén figuran textos mecanoscritos datados en xaneiro de 2003.
2. *Guións de los cuentos de Walt Disney*. Adaptacións de contos de Walt Disney para ser gravados e distribuídos en discos de audio. Inclúe dous exemplares de contratos con RCA Española, un como directora (1958).
3. *Antoloxía poética de La Voz de Vigo*. Guións para programas radiofónicos sobre poesía (1958-1959).
4. *Tempo de América*: relato en prosa autobiográfico (1999).
5. Textos en prosa sobre García Lorca, Rafael Alberti e Carmen Martín Gaité (1998-2000).
6. Folletos, invitacións e recortes de prensa sobre a presentación da súa obra (1956-2012).
7. Debuxos atribuídos a MCK. Sen datas.
8. Debuxos de varios artistas: contén debuxos de Antón Goyanes, Eva Lloréns ou Mercedes Lence para a ilustración de obras de MCK, 5 debuxos do seu pai e pezas soltas de outros autores. Inclúe un debuxo de Vicente Eyre nunha carta dirixida a Gustavo [Kruckenberg?] (1912-2004).

9. Manuscritos con textos enviados a MCK e currículos. Inclúe unha partitura musical. (1994-2010 [a maioría sen datar]). Con textos de Pilar García Negro, Aurora López, Pilar Pallarés, Xela Arias, Marica Campo, Luz Pozo.

CAIXA 6

1. Colección de impresos: formada fundamentalmente por recortes de prensa, inclúe a fotocopia da *Elegía en la muerte de Federico García Lorca I*, por Salvador de Madariaga. (1938-2011).
2. Obra poética inédita.
3. Material seleccionado para a edición dos contos de MCK.
4. *Palabras sobre Rosalía*. Manuscrito (2004).
5. Poemas publicados en revistas e antoloxías e sen publicar.
6. *O moucho da rúa do Conde* (2012). Ex. 24 de 100.

ARQUIVO FERNÁNDEZ DEL RIEGO

materiais de arquivo de María do Carme Kruckenberg

- A sombra ergueita*. Poemario (1971). Texto mecanografado. Sign.: FR-CA-078/009.
- Cartafois de prensa sobre personaxes. Letra K. Sign.: FR-CA-248/005.
- Postais remitidas por Pastoriza que conteñen poemas de varios autores, entre eles MCK.